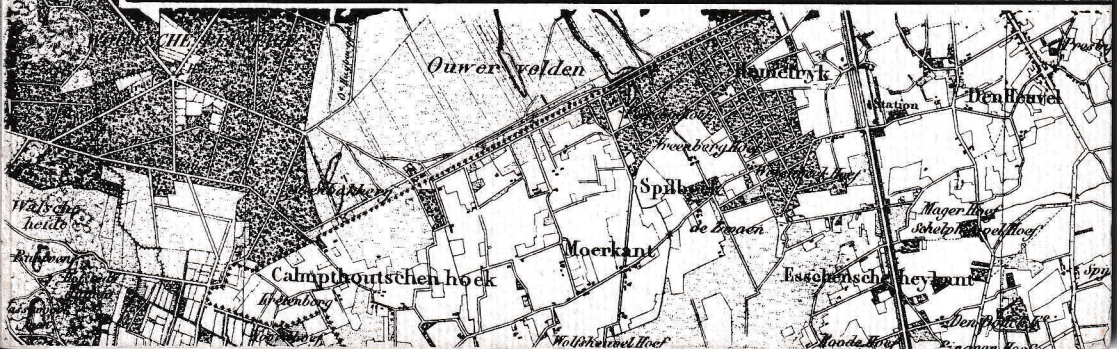




1-84



II. De uitbouw tot een goed draaiende vereniging

Ondanks het feit dat zowel het harmonie-archief als het gemeente-archief niet overloopt van stukken uit de beginperiode van de oprichting van harmonie "Oranje" kunnen we ons toch een behoorlijk beeld vormen van het reilen en zeilen in de eerste jaren.

In het artikel van de vorige uitgave van "de Vierschaer" (1) ging ik in op de oprichting van de vereniging, de eerste reglementen en de problemen die zich in 1875 voordeden omdat enkele mensen om herziening van de reglementen vroegen.

Toch wil ik nog even terugkomen op die eerste periode. Niet zozeer op de harmonie zelf, maar wel op de eerste directeur W. Keyzer. Deze man moest het begin 1875 ontgelden. In "de Grondwet" van 17 januari 1875 lezen we:

Wouw, 4 jan. Gister op klaar lichten dag, heeft er op den straatweg van hier naar Roosendaal eene brutale aanranding plaatsgehad. De heer K., directeur onzer nieuwe opgerichte harmonie Oranje, vond op dien dag tot reismakker zekere V.G., arbeider of boerenknecht onder deze gemeente.

V.G., belust op het gouden horlogie des heeren K., greep hem op het onverwachts aan, doch moest het hazenpad kiezen. De vluchtende V.G. bevond zich echter spoedig in handen der volijverige politie; is heden naar Roosendaal getransporteerd, om morgen naar Breda vervoerd te worden. (2)

De man werd later door de arrondissementsrechtbank gevangen gehouden wegens 'bedelarij met geweld en diefstal op den openbare weg' (3). Zondag 24 januari meldt de krant dat 'A. v. Ginderen te Rosendaal gister buiten vervolging is gesteld'. (4)

Op zaterdag 2 januari 1875 gaf harmonie Oranje haar eerste uitvoering. Dat gebeurde in het lokaal van P. A. Sprangers (5). De uitgevoerde stukken zouden met flink "aplomb" ten gehore zijn gebracht. "En het laat

zich aanzien, dat onder leiding van haren verdienstelijken directeur, den heer Keyzer, onze harmonie eene goede toekomst tegemoet gaat (6).

De harmonie ging op 3 februari 1875 de straat op. Dat gebeurde ter gelegenheid van de installatie van pastoor P. Thielens. In een uitvoerig krantenverslag wordt deze installatie beschreven, maar ook hoe de harmonie voor het eerst naar buiten kwam: "...des namiddags werd den nieuw geïnstalleerde pastoor een serenade gebracht door de jeugdige harmonie Oranje; de stukken werden zeer goed afgespeeld, vooral, wanneer men in aanmerking neemt, dat ze nog slechts eenige maanden bestaat, bij die gelegenheid voor de eerste maal in 't openbaar optrad en dat de meesten der elementen, waaruit ze is samengesteld, alles als van den grond hebben moeten oprapen."

Dat eerste optreden was dus voor de harmonie een waar succes. "Dat ze groeie en bloeie - dat ze nimmer aanleiding geve tot uitspattingen en vooral, dat ze ook nimmer moge strekken tot desharmonie zooals het elders wel eens geschied, is onze hartelijke wensch". (7).

Op zondag 24 oktober 1875 verschijnt er dan een erg vreemd bericht in de krant. Het is kort en krachtig:

Wouw, 21 oct. Onze jeugdige en veelbelovende Harmonie Oranje is dezer dagen reeds de eerste phase harer ontbinding ingetreden. (8)

Meer staat er niet te lezen en dat roept vraagtekens op. Omdat er in het verenigingsarchief echter wel een stuk is waarin 10 stemgerechtigde leden om een bijeenkomst vragen om het reglement te herzien (9), is het waarschijnlijk dat het bericht in de krant hiernaar een fingerwijzing is.

De gevraagde vergadering vond plaats op vrijdag 17 december 1875. Zoals wij reeds in het eerste artikel concludeerden werd het voorstel afgewezen. Op de vergadering werden 35 stemmen uitgebracht, waarvan 14 voor en 25 tegen de herziening, zodat het bestaande reglement gehandhaafd bleef (10).

MUZIEKSTUKKEN

Aan wat voor werken moeten we denken bij de nog prille har-

monie? Daarover hoeven we geen twijfel te laten bestaan, want de Wouwse correspondent van "de Grondwet" wist het zover te krijgen dat het volledige programma in de krant werd afgedrukt (11). Die, het was dat jaar al de vijfde uitvoering, werd gehouden bij de kinderen Vrients (12). Het programma zag er als volgt uit:

Marche Pie IX	par Christophe
Les feuilles mortes	par Luurmans
Anna, Mazurka	par Haarman
Les Rencontres, grande Potpourri	par Dunckler
Bataille d'alma	par Keyzer
Jeanette, polka	par Coenen
Russische taptoe en gebed	par Keyzer
Le voyageur (galop)	door H. Krein (13).

De harmonie moet in die tijd nog geen vaste zaal hebben gehad waar uitvoeringen werden gegeven, want op 31 december werd een concert gegeven in de herberg van A. Voeten (14), terwijl de driemaandelijks vergadering op 11 januari 1876 plaatsvond in de herberg van H. Huygen (15). Op die vergadering trad C. Aarden af als commissaris wegens zijn vertrek naar elders. Er werden toen 37 stemmen uitgebracht op G. Aerden, 10 op Antoon Daverveldt, één op de heer Janssen en één blanco. Penningmeester J. Kuypers werd met grote meerderheid herkozen (16).

VAANDEL

Toen bleek dat het goed ging met de vereniging is besloten om over te gaan tot de aanschaf van een vaandel. Dat kon echter niet bekostigd worden uit de harmoniekas. Vandaar dat er weer een financiële actie op touw werd gezet. Hoe dat precies in zijn werk ging is niet bekend. In het kasboek van de vereniging vinden we op 20 juni 1876 de post: "Ter inwisseling van een actie der rentelooze geldleening no 116 voor 't aankopen van den standaard f5,=" (17). Dit aandeel stond op naam van M.B.F. van den Elsacker (18) en hij schonk dit terug aan de vereniging.

Op die manier moet er voldoende geld binnen gekomen zijn, want zondag 2 juli 1876 brengt "de Grondwet" een "smeuig" verhaal (19):

Wouw. Een groote schaar menschen van allerlei rang en ouderdom bevond zich verleden zondag omstreeks half vier aan het station alhier. Blijkbaar in gespannen verwachting verbeidde men de aankomst van den trein uit Roosendaal. Een schel gefluit laat zich hooren en iedereen wendt zijn blikken naar de plaats, waar de reizigers zullen uitstappen. Onder het algemeen gemompel "Zou hij er zijn" hoort men weldra: "Daar is hij"! Ja, de heer Uelman uit Breda toonde een man van zijn woord te zijn. Hij, de vervaardiger van den standaard voor de harmonie "Oranje", arriveerde op den bepaalde dag en op het aangewezen uur en de nieuwsgierigheid der saamgekomen menigte zou weldra bevredigd worden... Het bestuur ging samen met de maker van het vaandel naar het nabijgelegen koffiehuis en daar bleek dat men tevreden was over de nieuwe aanwinst. De harmonie werd opgesteld en...vertoonde zich de ontplooiden banier als een waar meesterstuk van smaak en kunst.

Hierna schetste de president de wijze waarop de vereniging het kostbaar stuk had verkregen en hij bracht hulde aan de mensen die een geldelijk offer hiervoor hadden gebracht. In optocht werd daarna het vaandel door het dorp gedragen.

INSTRUMENTEN

Hoewel overal gesproken wordt over harmonie Oranje kunnen we er rustig van uitgaan dat we te maken hadden met een vereniging die wij nu als fanfare zouden kenmerken. Alleen koperen instrumenten waren aanwezig. Het is onmogelijk te achterhalen welke dat precies waren, maar een grondige studie van het kasboek dat op 6 juli 1874 begint met de post "Over 152 aandeelen à f 5,=....f 760,=" (20), brengt toch veel aan het licht.

Zo wordt duidelijk dat de firma Fouseul de instrumenten leverde voor een bedrag van f 715,35, dat die uit Breda moesten komen en dat de stationsarbeiders en de knecht van brouwer Philips die naar Wouw brachten (21).

De leden kregen hun instrumenten pas als ze f 2,50 borg betaalden. Dat gebeurde op 10 september 1874. De penningmeester noteerde nauwkeurig in zijn kasboek wie allemaal betaalden:

J. Kuypers, C. Philips, C. Aarden, S. Aerden, Ger. Aerden, Joh. Raaymakers, Fr. Raaymakers, C. van Dingen, P. v. Mansfeld, W. v. Ravels, Joh. Snijers, Lud. Laurijssen, P. v. Merode, G. v. Merode, Victor Siebelink, Bern. Siebelink, Henri Schuurwegen, Joh. Govers, F.J.L. Janssen, J.H. Verplanken. Zij betaalden allemaal f 2,50. Jos. Timmermans betaalde slechts f 1,25, maar hij bespeelde dan ook maar de triangel. In een noot merkt de penningmeester op:

N.B. Voor de kleine trom aan Jan Sibens is geen garantie gesteld als zijnde de vader bode. (22).

Toen men dan eindelijk aan het repeteren kon gaan, moesten er ook lessenaars gemaakt worden. Dat gebeurde door Van Merode, Raaymakers en Laurijssen, die per lessenaar f 2,25 ontvingen. M. de Bie voorzag ze daarna van een verfje (23).

Op dat moment kon er al wel gespeeld worden, al zal dat nog wel wat problemen opgeleverd hebben, want er was nog geen grote trom aanwezig. Die arriveerde pas op 2 december 1874 (24).

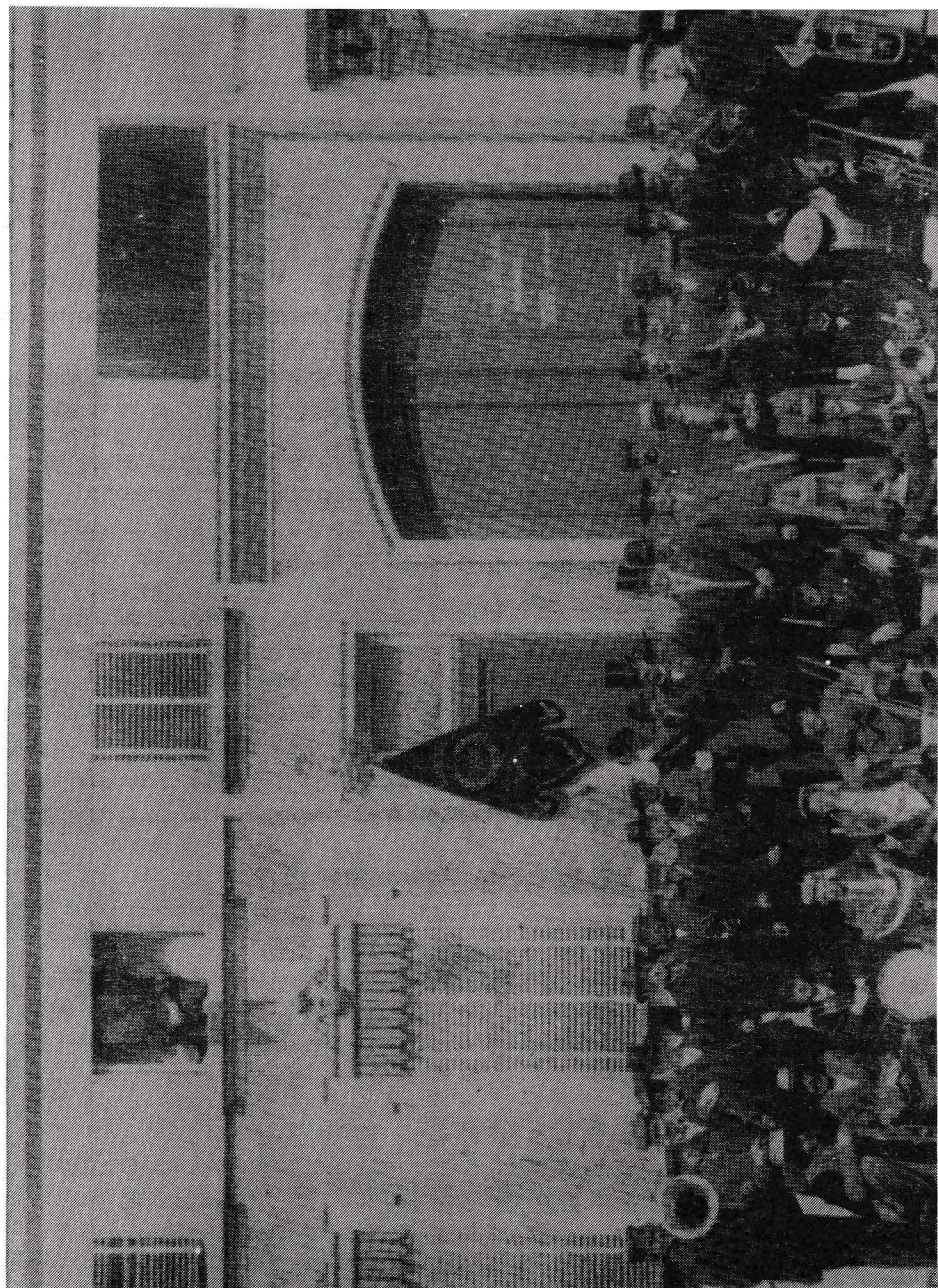
Uit het kasboek blijkt verder dat inmiddels ook A. Laurijssen een instrument had gekregen. Aardig is ook om te weten dat de kapelmeester per maand een "tractement" kreeg van f 20,85 (25).

Op 22 april 1875 leverde Fouseul een piston in MI voor een bedrag van f 22,80, terwijl er in september van datzelfde jaar nog een rekening kwam van f 108,30. Het ging dus goed met de harmonie, want in de loop van 1875 weldden zich L. Siebelink, J. Timmermans, A. v. Eekelen C. Franken, L. Raaymakers, M. Buys en F. Smits als leden aan (26).

RUST

Na de wat "stormachtige" eerste periode komt de harmonie wat tot rust. In de jaren na de oprichting worden er regelmatig nieuwe leden ingeschreven, er worden uitvoeringen op touw gezet en de harmonie krijgt zo nu en dan een pluim.

In "de Grondwet" van 18 maart 1877 vinden we een ingezonden brief waarin lof wordt toegezwaaid aan harmonie Oranje door een Roosendaler die voor werkzaamheden



Een van de oudste foto's van de harmonie. Deze plaat moet genomen zijn in 1899 bij het zilveren jubileum. Het gebouw op de achtergrond is de wijnhandel Roos & Huesler uit Bergen op Zoom (Foto: Dagblad de Stem).

in Wouw moest zijn en 's avonds de harmonie hoorde repeteren. Hij vraagt zich af hoe iets dergelijks mogelijk is in een gemeente die vaak met de minder vleierende naam Jobsgemeente wordt aangeduid (27).

In 1877 wordt van twee werkende leden garantie ontvangen voor een instrument: A. Buijk en C. Vrients (28).

In 1878 zijn dat L. v. Bergen en F. v. Dongen (29) en in 1879 A. v. Ravels, A. Moerings en A. Thoen (30).

In 1878 vond een bestuursverkiezing plaats waarbij zowel de president als de secretaris herkozen werden. Uit waardering voor het werk van de president werd "eene serenade met fakkellicht gebracht" (31). Op deze vergadering werden ook weer 12 nieuwe leden aangenomen.

Van een viering van het 5-jarig bestaan is niets terug te vinden. Mogelijk dat hieraan ook geen aandacht werd besteed, want de vereniging was nog volop in opbouw.

III. Succes en tweedracht, hand in hand

De ijver, waarmee de leden van de harmonie, of eigenlijk fanfare, repeteerden moest eenvoudigweg beloond worden. Jaarlijks werden verschillende uitvoeringen gegeven en vanaf 1878 vinden we in het kasboek regelmatig aanwijzingen dat het gezelschap naar een concours is geweest (1). Ook de regionale pers bezingt regelmatig de prestaties van het gezelschap die dan niet alleen op het muzikale vlak bleven:

Wouw, 2 jan. 1880. Oudejaarsavond was ons, dankzij onze harmonie "Oranje" een recht genoeglijken avond. Fanfare, muziek, zang, komische voordrachten en toneelvoorstelling wisselden elkaar af en alles werd uitstekend uitgevoerd en voorgedragen.

Het daverend aplaus dat na ieder stuk gehoord werd, bewees dat ieder voldaan was. Men kan met recht zeggen, dat onze harmonie een nieuwe phase van vooruitgang is ingetreden (2).

LIEFDADIGHEID

Zoals dat ook in deze tijd gebeurt, was er in de jaren tachtig van de vorige eeuw sympathie voor slachtoffers van rampen. In begin 1881 vond er een watersnoodramp

plaats en de leden van de harmonie riepen meteen een commissie in het leven om de slachtoffers van deze natuurramp financieel te helpen:

Wouw, 30 jan. Ook in onze gemeente ontbreekt het geenszins aan de zoo noodige sympathie voor de ongelukkigen die in den jongsten watersnood zoo vreselijk werden geteisterd. Op initiatief van de werkende leden van onze harmonie Oranje werd in het begin van de vorige week, door eene commissie uit hun midden benoemd, eene inschrijving geopend tegen 50 cent per entreekaart voor een concert ten bate van den watersnood. Gisteren had dat concert plaats, dat door den toevloed van een buitengewoon talrijk publiek niet minder dan f 255,= netto opbracht; voorzeker voor eene plattelandsgemeente als de onze van 3500 inwoners een zeer gunstig resultaat. Deze gelden werden heden door het bestuur onze harmonie Oranje aan den Commissaris des Konings in de provincie Noord-Brabant opgezonden (3).

Het bedrag van 50 cent voor een toegangsbiljet moet in die tijd heel wat geweest zijn, vooral als men bedenkt dat de leden van de harmonie slechts 10 cent contributie per week betaalden.

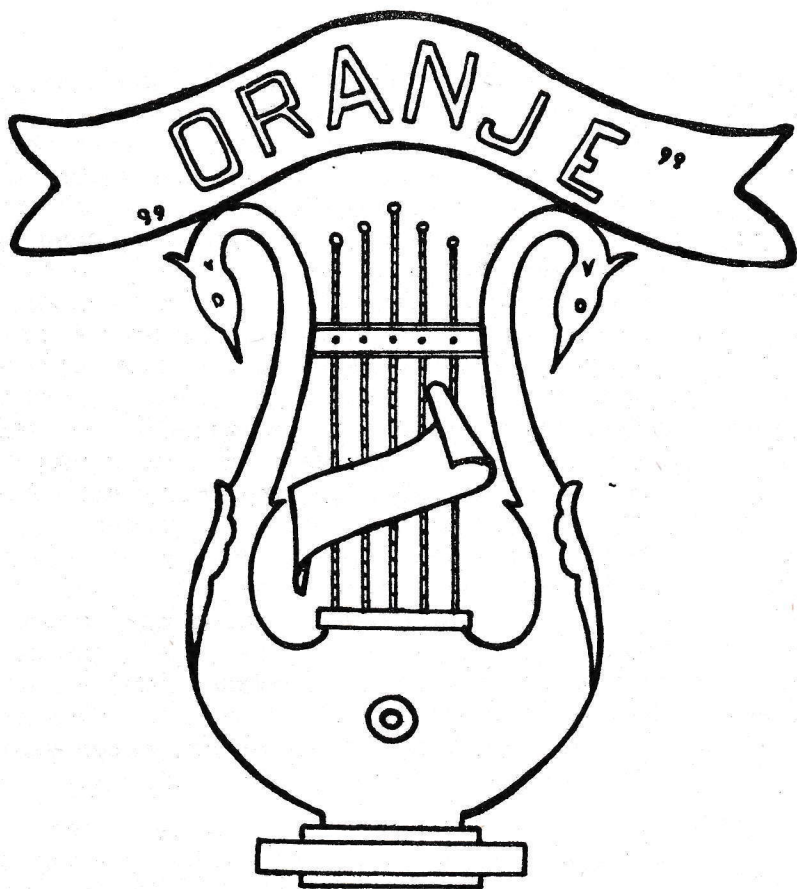
EERSTE PRIJS !

In juni 1881 kwam ook het eerste grote succes. Op de 10e trok het hele gezelschap per trein naar Goes om deel te nemen aan een concours (4).

De Grondwet meldt in haar zondageditie van 12 juni 1881: *Wouw, 11 juni.* Onze harmonie Oranje behaalde jl vrijdag den eersten prijs op het concours te Goes; wel een bewijs dat onze harmonie onder de leiding van haren directeur in muzikalen kennis vooruitgaat.

Daar bleef het niet bij want in de donderdageditie wordt in een uitgebreid verslag nader ingegaan op deze eerste grote overwinning. De verslaggever beschrijft dat zó mooi dat men de harmonie als het ware door het dorp ziet trekken:

Het was een lust haar te hooren en te zien vertrekken, allen flinke en schoone jongens, netjes uitgedoscht, want ieder had zijn beste pakje aangetrokken; met één woord de keur van de jongelingen onze gemeente (5).



Tekening van de speld die de leden van de harmonie vroeger droegen om op de festivals en concoursen herkenbaar te zijn. Uniformen droeg men toen nog niet en met de speld kon men gratis op het feestterrein terecht. Oudere harmonieleiden kunnen zich deze speld nog herinneren. Dankzij dhr. J. Rommens van de Wouwseweg in Roosendaal kregen wij de beschikking over deze speld.

Gewonnen werd met het nummer "Une fête champêtre" van Labory en vast staat dat men 's avonds in opgeruimde stemming op het station aankwam. Toevallig was daar ook de burgemeester die het gezelschap op wijn onthaalde toen hij van de overwinning hoorde. Daarbij werd uiteraard een woordje gesproken door de president van het gezelschap en natuurlijk door de burgemeester.

Toch kleeft er een nare smaak aan deze eerste prijs. Dat blijkt uit een ingezonden stuk vanuit België enkele weken later dat in de krant verschijnt. De inzender wijst de lezers erop dat er wel een hoop ophef gemaakt wordt over de eerste prijs, maar dat er niet bij vermeld wordt dat Wouw die moest delen met het gezelschap uit Stabroek. De inzender betwist overigens de beslissing van de jury want naar zijn mening staken de beide Belgische deelnemers met kop en schouders boven het gezelschap van Wouw uit. "Stabroek had den prijs verdiend", zegt de briefschrijver. Hij meldt verder dat de Directeur van het Stabroekse gezelschap onmiddellijk de beslissing aan heeft gevochten. Zijn voorstel was om Wouw en Stabroek opnieuw te laten blazen en dan één winnaar aan te wijzen. De jury deed dit echter niet. Voor de briefschrijver staat echter vast dat Wouw zeker niet de winnaar was (6).

TWEEDRACHT

Het jaar 1883 begint voor de harmonie erg goed. Zo wordt op 10 mei een serenade gebracht "bij den ouden Frans Aarden, omdat zijn zoon lid geworden was van de Provinciale Staten" (7).

Daar blijken enkele redenen voor te bestaan. Op de eerste plaats was C. Aarden, het nieuwe statenlid een speciale vriend van de harmonie, maar ook was hij één van de oprichters. Uit het kasboek blijkt dat hij na zijn verhuizing naar Standdaarbuiten nog enkele jaren lang contributie bleef betalen. In de harmoniezaal werd na de serenade een felicitatie opgemaakt en door de leden ondertekend.

De afsluiting van het jaar was minder goed voor de harmonie. De ballotage die bij de oprichting in het leven was geroepen, begint wrange vruchten af te werpen. De gemoe-
deren moeten flink verhit zijn geweest, want iemand die

zich in een ingezonden stuk "Uw dienaar H." noemt, nam de pen ter hand en ging uitvoerig in op de problemen binnen de Wouwse harmonie (8).

Het blijkt dat enkele weken geleden weer een stemming heeft plaatsgevonden om een nieuw lid toe te laten. Volgens de briefschrijver is deze het instrument volkomen meester en zou hij zelfs de harmonie kunnen dirigeren. Toch werd hij niet toegelaten. Hoe was dat nu mogelijk? *Luister! Het is niets anders geweest dan het knoeiwerk van eenige kortzichtige en kwalijk gezinde werkende leden, aangezet door een mislukten muzikant, die aan een ander niet gunt datgene waartoe hij zelf onbekwaam is, zo schrijft H.*

De direktieleden van de harmonie waren verbaasd over de beslissing en de president betuigde tijdens de vergadering zijn afkeuring over de gang van zaken. Het moet de briefschrijver wel helemaal in het verkeerde keelgat zijn geschoten dat het nieuwe lid niet werd geaccepteerd, want hij besluit zijn brief met een "dorpsroddeltje" dat ik U zeker niet wil onthouden:

Wat het te beteekenen heeft, dat er, bij een muzikale promenade door het dorp (zoals men het noemt) op de hoogte van de Estaminet "de Ploeg" halt wordt gehouden, begrijp ik niet. Is het misschien om zekere buffetjuffers respect te bewijzen ? (8)

IV. Koperen jubileum

In de jaren na 1883 valt nog te melden dat op woensdag 2 september 1885 een serenade wordt gebracht aan J.B. Raaymakers, de man die op dat moment secretaris is van de vereniging. Hij is gekozen tot raadslid en de harmonie brengt hem dan een muzikale gelukwens. Hij wordt tevens geroemd omdat hij mede-oprichter van de vereniging is en oud-werkend lid van de harmonie (1).

Dat Wouw feesten kan is onlangs nog bewezen tijdens het 750-jarig bestaan van het dorp. Maar ook in de vorige eeuw was men niet vies van een feestje. Dat wordt duidelijk in 1887 als de harmonie 12½ jaar bestaat. Al in januari 1887 beginnen de voorbereidingen. Eigenlijk had men toen al moeten feesten, maar waarschijnlijk werden de festiviteiten in verband met het weer naar de zomermaand verplaatst.

Op 20 januari schrijven voorzitter J.G. Juten en secre-

varkens 52 a 54 c., alles per kilo, nuchtere kalveren
8 a 12 en biggen f0.50 a f8.50 per stuk.

ADVERTENTIËN

Groot Internationaal FESTIVAL

ter gelegenheid van het 12^{1/2} jarig
bestaan der Harmonie

„Oranje” te Wouw,

op **Woensdag den 29 Juni 1887**,
met deelneming van 22 verschillende mu-
ziekverenigingen.



FEESTWIJZERS à 5 etc.
verkrijgbaar op het terrein en
van af heden, onder toezending van het
bedrag, bij het Bestuur. (1866)

Aanbesteding

Op Zaterdag 2 Juli a. s.,
zal de heer GILTAY, Sigarenfabrikant,

Aanbesteden,

met bijlevering der noodige materialen:

Het veranderen en bijbou-

De advertentie in De Grondwet waarin har-
monie Oranje bekendmaakt dat er een inter-
nationaal festival zal worden gehouden op
woensdag 29 juni. (Foto: Theo Hermans).

taris J.B. Raaymakers een brief naar de gemeente Wouw in verband met het op handen zijnde feest (2).

Het bestuur wijst er in de brief op dat het feest grote geldelijke offers vraagt en dat de vereniging niet bij machte is om die zelf te betalen. Daarnaast zouden er zo'n twee- à drieduizend mensen in het dorp komen en dat zou de nodige voordelen voor de inwoners met zich mee brengen. Daarom vraagt het bestuur om kosteloos gebruik te mogen maken van de Markt en een bedrag van f 250,= als bijdrage in de kosten.

In de raadsvergadering van zaterdag 29 januari 1887 wordt de aanvraag behandeld. De raad blijkt geen bezwaar te hebben tegen het beschikbaar stellen van het Marktpllein. Meer moeite kost het om 250 gulden beschikbaar te stellen. Op voorstel van de heer Elst wordt het uiteindelijk f 100,=. Een voorstel dat met zeven tegen twee stemmen wordt aangenomen (3).

ORGANISATIE

Inmiddels is men ook bij harmonie Oranje volop bezig met de organisatie van het jubileum. Zodra het subsidiebedrag bekend is, gaat er een bedankbriefje uit naar het gemeentebestuur (4). Het bestuur vraagt verder toestemming om "de afheining te mogen slaan" tegen de bomen en het terrein te laten afruimen. De raad neemt deze brief voor kennisgeving aan (5).

In de gehele regio en ook ver daarbuiten worden verenigingen benaderd om deel te nemen aan het muziekfestival. Daar blijkt nogal wat animo voor te zijn, want op 21 april 1887 hebben zich al 23 verenigingen aangemeld voor deelname (6).

Het harmoniebestuur moet aan hebben zien komen dat er heel wat ruimte nodig was; vandaar dat er op 6 mei alweer een brief naar de gemeente gaat, nu met de vraag om "op 2 punten te mogen afsluiten de kunstweg loopende door het dorpsplein, terwijl wij zullen zorgen, dat de reizigers behoorlijk worden gewaarschuwd, met hunnen voertuigen achter het raadhuis om te rijden" (7). In die tijd liep de Nieuwstraat vanaf de hoek van de Markt bijna recht naar hotel de Kroon (nu het Chinees restaurant). Dit gedeelte nu wilde men afsluiten en het verkeer achter het gemeentehuis (de huidige bibliotheek) om terug naar de Nieuwstraat

geleiden. Via de Schoolstraat kon toen eenvoudigweg nog niet, want deze weg was er niet.

Het college van B & W had hier geen problemen mee, maar waarschuwde toch gedeputeerde staten omdat het om een door de provincie gesubsidieerde weg ging (8).

BOMEN

Met het naderen van de festivaldatum (29 juni) wordt ook het bestuur van de vereniging "zenuwachtig". Op 17 juni laten ze nog een brief uitgaan om voor hen belangrijke zaken te regelen (9). Zo wil men dat het gemeentebestuur op de feestdag zelf, maar ook de avond tevoren de vlag op het raadhuis uitsteekt. Gevraagd wordt verder om een groot programma aan de gevel van het raadhuis te mogen hangen en om op het raadhuis een kamer in gereedheid te mogen brengen (mogelijk voor de ontvangst van eregasten? RH). "...4. of het gras van het dorpsplein voor onze rekening afgemaaid mag worden. Wij zullen dát gras dan door liefhebbers laten weghalen...". Het harmoniebestuur wijst erop dat het noodzakelijk is dat "...de boomen bij van Dingen worden weggeruimd. Ingeval dezelve blijven liggen, durven wij niet instaan voor ongelukken, daar dien weg, waar alsdan de groote passage zal zijn, bijna geheel versperd wordt...." Martien van Dingen was in die tijd de wagenmaker en woonde in de woning van dr. Kemperman. Door het afsluiten van de weg over het plein, zou deze weg drukker worden dan normaal; vandaar het verzoek van de harmonie. Het college had daar geen problemen mee, want besloten wordt om het bestuur in alles behulpzaam te zijn (10).

EXTRA TREIN

Terwijl tegenwoordig iedereen in zijn auto stapt om naar een festival te gaan, moest men vroeger te voet, met de koets of per trein. Het harmoniebestuur moet daar ook aan gedacht hebben en heeft besprekingen gevoerd met de spoorwegen. Dat resulteerde in een extra trein. Niet om de gasten aan te voeren, maar wel om ze af te voeren na afloop van de feestelijkheden.

De Grondwet van zondag 26 juni 1887 meldt:

verdeeld in Obligatiën van f 500.-

Zoolang de voorraad strekt, zijn bovengemelde Obligatiën bij den ondergeteekende à pari verkrijgbaar.

W. L A A N E.

ROSENDAAL, 25 Juni 1887.

EXTRA-TREIN.

Bij gelegenheid van het **INTERNATIONAAL FESTIVAL** te **WOUW**, op 29 Juni a. s., zal de volgende **EXTRA-TREIN** loopen :

Vertrek Wouw. 9.55 's avonds

Aankomst Rosendaal 10.08 »

Buitendien zal trein N^o 153, die te 9.31 's avonds van **WOUW** vertrekt, ook te **SEPPE STOPPEN** tot het uitlaten van reizigers.

DE REGELINGS-COMMISSIE.

MAATSCHAPPIJGEBRUIK HYDROTHERAPIE

De advertentie uit De Grondwet van 26 juni 1887 waarin wordt aangekondigd dat er een extra trein van Wouw naar Rosendaal rijdt en dat de laatste trein vanuit Wouw ook in Seppe zal stoppen. (Foto Theo Hermans).

Het festival belooft heel wat. Hulde gebracht aan de heer Stationschef te Wouw en den heer districts-inspecteur te Breda voor hunnen bemoeiingen in zake het doen stoppen te Seppe van den laatsten gewonen trein uit Wouw vertrekkende, en het verschaffen van een extra-trein speciaal voor de reizigers van Rozendaal.

In dezelfde krant vinden we een advertentie waarin de Extra trein ter gelegenheid van het Internationaal festival wordt aangekondigd (zie afbeelding). Bovendien maakt de harmonie gewag van het feit dat er feestwijzers ter betaling van 5 cent te koop zijn. Van die feestwijzers is geen exemplaar bewaard gebleven.

DEELNEMERS

Wel is nog bekend welke muziekgezelschappen deelnamen aan het festival. In De Grondwet verscheen op zondag 3 juli een uitgebreid artikel over het festival van 29 juni. Daaruit blijkt dat het festival op dinsdag 28 juni met veel luister werd geopend en dat de dag erna 750 muzikanten kwamen die gezamenlijk op het marktplein een door J. Oomes gecomponeerde feestmars ten gehore brachten. In het hele dorp waren erebogen gemaakt en onderdeel van de feestelijkheden vormden ook een optocht door het dorp. De muziekgezelschappen speelden op twee kiosken en naast harmonie Oranje zelf waren de deelnemers:

EMM (Bergen op Zoom)

Vooruit (Esschen)

Concordia (Ginneken)

St. Cecilia (Halsteren)

Scheldegalm (Hansweert)

Constantia (Leur)

Hoger zij ons doel (St. Maartensdijk)

Aurora (Made)

De Hoop (Ossendrecht)

Gastels Fanfare- en mannenkoor (Oud-Gastel)

Oud Vosmeers Muziekvereniging

Unie (Rozendaal)

Vlijt en Volharding (Rozendaal)

Nederland en Oranje (Rukfen)

Vooruitgang is ons streven (Scherpenisse)

Oefening (Standdaarbuiten)

Volharding (Steenbergen)

De Vereenigde Vrienden (Teteringschen Dijk)
Concordia (Tholen)
Oefening kweekt kunst (Wemeldinge)
Eureterpe (Zevenbergen)

Het krantebericht over het festival sluit met de opmerking: *"Volmondig hoorden wij verscheidene bezoekers van het feest getuigen: Alles was uitmuntend geregeld en is naar ieders genoegen in de beste orde afgelopen - Wouw kan en mag meer feest vieren. (11)*

Daarmee eindigt dan het koperen jubileum. Wel komt harmonie Oranje dat jaar nog één keer naar buiten, want op zondag 11 september wordt deelgenomen aan het internationaal festival ter gelegenheid van het 12½ jarig bestaan van harmonie "de Hoop" uit Ossendrecht. Volgens de feestwijzer van deze vereniging (12) speelde de Wouwse vereniging onder leiding van directeur J. Oomes de nummers Montechi et Capuletti, Fantaisie sur l'opera de Bellini van M.J.H. Kessels en als tweede nummer Fantaisie sur Jérusalem et la Trouvère, Solo pour Baryton van Van den Bogaerde.

WOUW, Februari 1984

René Hermans.

Noten:

Het archief van harmonie Oranje is niet geïnventariseerd. Omdat tijdens het onderzoek alle stukken doorgenomen dienen te worden, inventariseer ik tegelijkertijd dit archief. Omdat dit een nogal omvangrijk karwei is, heb ik in eerste instantie alle archiefstukken een voorlopig nummer toegekend, wat in de noten is vermeld. Afkortingen:

GAR = Gemeente Archief Roosendaal

HOA = Harmonie Oranje Archief

GAW = Gemeente Archief Wouw

Hoofdstuk II:

1. Tijdschrift De Vierschaer 3-1983, pg. 39 t/m 54
2. GAR De Grondwet 7 januari 1875
3. GAR De Grondwet 14 januari 1875
4. GAR De Grondwet 24 januari 1875
5. Waar het lokaal van P.A. Sprangers zich bevond is mij niet bekend.
6. GAR De Grondwet 7 januari 1875
7. GAR De Grondwet 7 febr. 1875 (deel v.h. installatieverslag).

8. GAR De Grondwet 24 oktober 1875
9. HOA nr. 3b
10. GAR De Grondwet 25 december 1875
11. GAR De Grondwet 25 november 1875
12. De herberg van de kinderen Vrients stond in de Nieuwstr.
13. In de editie van zondag 28 november wordt het laatste muziekstuk als aanvulling gegeven.
14. De herberg van A. Voeten stond vroeger in de Nieuwstraat
15. De herberg van H. Huygen stond op de Markt *)
16. GAR De Grondwet 16 januari 1876
17. HOA Voorlopige inventaris nr. 9 pg. 8
18. HOA Voorl. inv. nr. 1a en 2a
19. GAR De Grondwet 2 juli 1876
20. HOA Voorl. inv. nr. 9 blz. 1a
21. HOA Voorl. inv. nr. 9 pg. 2
22. HOA Voorl. inv. nr. 9 blz. 1a
23. HOA Voorl. inv. nr. 9 blz. 2
24. HOA Voorl. inv. nr. 9 blz. 3
25. HOA Voorl. inv. nr. 9 blz. 2a en 3
26. HOA Voorl. inv. nr. 9 blz. 5a, 6, 6a en 7
27. GAR De Grondwet 18 maart 1877
28. HOA Voorl. inv. nr. 9 blz. 8a
29. HOA Voorl. inv. nr. 9 blz. 9a
30. HOA Voorl. inv. nr. 9 blz. 10a
31. GAR De Grondwet 13 januari 1878

Hoofdstuk III:

1. HOA Voorl. inv. nr. 9
2. GAR De Grondwet 4 januari 1880
3. GAR De Grondwet 9 januari 1880
4. Het kasboek meldt een uitgavepost van f 48,72½ aan reiskosten voor het concours te Goes (HOA nr. 9 pg. 18)
5. GAR De Grondwet 16 juni 1881
6. GAR De Grondwet 26 juni 1881
7. GAR De Grondwet 13 mei 1881
8. GAR De Grondwet 16 september 1881

Hoofdstuk IV

1. GAR De Grondwet 6 september 1885
2. HOA Voorl. inv. nr. 5a en GAW NA 209
3. GAW NA 96 blz. 25
4. HOA Voorl. inv. nr. 6a en GAW NA 209

*) Waarschijnlijk op de plaats van café in den Veehandel.

5. GAW NA 96 blz. 27
6. GAR De Grondwet 21 april 1887
7. HOA Voorl. inv. nr. 6c en GAW NA 209
8. GAW NA 55 brief 195/14
9. HOA Voorl. inv. nr. 6e en GAW NA 209
10. GAW NA 118
11. GAR De Grondwet 3 juli 1887
12. HOA Voorl. inv. nr. 7a

Op. pag. 22 een afbeelding van "Bewijs van aandeel in de Rentelooze Geldleening". Deze aandelen werden uitgegeven om de aankoop van de instrumenten in 1874 te financieren. Dit aandeel, genummerd 105 werd verstrekt aan dhr. Kuypers die het later aan de harmonie terugschonk. Door een of andere oorzaak kwam het terecht tussen de kasstukken van 1947, waardoor de vereniging bij toeval de beschikking over dit stuk kreeg.

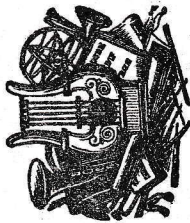
No. 105.

Bewijs van Aandeel

IN DE

RENTELOOZE GELDLEENING

ten laste van het MUZIEKGEGEZELTSCHAP



ORANJE

OPGERICHT TE WOUDEN 1 JULI 1874.

Honder dezès is geregtigd tot de som van **VIEFGULDEN**, waarmede dit Aandeel in eene der trekkingen wordt uitgeloot.

De trekkingen hebben plaats ten overstaan van het Bestuur der Harmonie.

Houders van aandeeleen hebben regt daarbij tegenwoordig te zijn.

De betaling der uitgelootte aandeeleen geschiedt daags na de trekking, ten woonhuize van den Penningmeester der Harmonie, zonder eenige korting, onder teruggave van het uitgelootte aandeel.

WOUD, Juli 1874.

Het Bestuur der Harmonie:

Tenning ontvangeren van den heer Knippen.

[Signature]

SECRETARIS.

[Signature]

PRESIDENT.



Deze uitgave werd mede mogelijk
door financiële steun van de
Rabobank Wouw-Kruisland

VAN HET MARQUISAAT VAN
erkerhof slikken
Hildernisse en